

Sedemdeset let bibliografa Jožeta Munde

Ob jubilejih radi obujamo spomine in tako se tudi v meni utrinja spomin na prva leta študija na ljubljanski slavistiki. Jože je bil nekaj let pred menoj, tako da ga je bilo treba gledati kot avtoriteto, ki se dobro spozna na navade in posebnosti študirajočih slavistov in slavističnega okolja. Pri mlajših je zbujal pozornost s svojo resnostjo, védenjem in ne prepogostimi, a premišljenimi izjavami. Dobro se spominjam, kako imenitna se mi je zdela raziskovalna »akcija« — ki jo je prof. M. Boršnik zaupala Jožetu, Rudolfu Kodeli in Niku Ruplu — namreč izdelava bibliografskega kazala Ljubljanskega zvona. Jožeta sem potem nekajkrat srečal na hodniku bodisi z listki v roki ali kar s škatlo, polno izpisov. Večkrat je hodil okrog zamišljen in zdelo se mi je, da premišljuje pomembne reči. Na vsak način je delo te trojice zbuvalo radovednost in obenem spoštovanje, saj ni bila majhna reč uživati profesorično zaupanje in se lotiti tako zanimivega in odgovornega dela. Naj povem še to, da je bil Jože po svojem obnašanju in drži domala povsem tak, kot smo ga kolegi videli pozneje in ga še dandanes: tih, redkobeseden, nevsiljiv, vedno v delu in premišljevanju, obenem pa ljubezniv sogovornik, pripravljen pomagati z nasveti in znanjem, strpen poslušalec, preudaren pri oblikovanju svojega mnenja.

Življenjepisni podatki o Jožetu Mundi (od rojstva 10. februarja 1930 do danes) so pregledno zbrani v leksikonu *CZ Slovenska književnost* (1996), zato jih ne bom ponavljal. Zagotovo je res, da se je že zelo zgodaj »okužil« z bibliografijo (ena pomembnih spodbud je bilo prav gotovo bibliografsko kazalo LZ) in temu delu je posvetil vse svoje življenjske moči. Odveč bi bilo razpravljati, komu pripada v večji meri: slavistom ali knjižničarjem (zagotovo obojim). Čeprav je bil zaradi poklicnega dela večkrat bliže knjižničarjem, dobro vem, da je ostal po duši slavist. Sicer pa, ali nam niso slavistom njegove bibliografije potrebne kot vsakdanji kruh?

Dve njegovi pglavitni službovanji — vodenje bibliografskega oddelka v NUK in urejanje Slovenskega biografskega leksikona — sta pustili neizbrisane pečate in prispevali izjemno pomemben delež k slovenski bibliografiji in leksikografiji. Njegovo pripravljanje (z ekipo sodelavcev) in urejanje *Slovenske bibliografije* za leta 1967–1975 je zaokrožilo pomembno fazo v razvoju nacionalne bibliografije, urejanje zadnjih zvezkov (13.–15. in *Osebnostno kazalo*) *Slovenskega biografskega leksikona* pa je spopolnilo eno naših najpomembnejših nacionalno afirmativnih strokovno-znanstvenih edicij.

Pri vsem tem delu se je Jože Munda oblikoval in brusil, izpopolnjeval svoje metode dela in utrjeval strokovna načela, ki jih je uresničeval v zaupanih mu projektih. Naš jubilarant je nenehno rasel v bibliografski stroki in kot literarni zgodovinar tudi ob množici del, ki so nastajala ob ukvarjanju z navedenimi publikacijami. Govorimo lahko o obsežnem opusu, ki priča o njegovi delavnosti, strokovnih ambicijah ter pomeni dragocen prispevek k bibliografski stroki in vsakdanji bibliografski praksi.

Najobsežnejša so Mundova bibliografska kazala in bibliografije založb, naj jih nekaj omenim: *Bibliografsko kazalo Ljubljanskega zvona* (1962), bibliografije Slovenske matice (1964, 1984), Državne založbe Slovenije (I–V, 1965–1985) in Cankarjeve založbe (I–III, 1975–1985), *Gore v besedi, podobi in glasbi* (1965, sestavljen poglavje *V besedi*), *Bibliografija slovenskega marksističnega tiska* (1969), bibliografski kazali Slavistične revije (1977) in *Ježika in slovstva* (1985), *Miniaturna knjiga* (1984). Gre

za bibliografske sklope, ki so zahtevali pregled in opis izjemno obsežnega gradiva ter domiselno ureditev. Te bibliografije se odlikujejo po zanesljivosti, vseobsežnosti, sistematičnosti in po ustreznih bibliografskih prijemih. Naslednje področje, ki je zahtevalo veliko časa, strokovnega znanja in potrpežljivega zbiranja, so osebne bibliografije, bodisi da gre za monografske predstavitve ali krajše pregledne, ki zajemajo samo del posameznikove ustvarjalnosti. Med prve spadajo bibliografije Bratka Krefta (1961), Cvetka Golarja (1963), Toneta Seliškarja (1964), Mateja Bora (1966), Iva Grahorja (1968), Vladimira Bartola (1976), Borisa Paternuja (1986), Franceta Bernika (1987, 1997), v drugo skupino pa množica bibliografskih pregledov slovenskih prevodov nobelovcev (prim. tudi *Leksikon nobelovcev* in poglavje *Nobelovci v Nobelovcih*, 1986) in bibliografski zarisi drugih pisateljev.

Ni mogoče mimo Mundovih prispevkov v *Bibliografiji rasprava i dela iz slovenske i indoevropske filologije* za obdobje 1962–1977, ki je izhajala v Južnoslovenskem filologu, nadalje v delu *Oktobarska socialistička revolucija* (1967) itn. Naj omenimo tudi bibliografije bibliografij za obdobje 1964–1979 (obj. v Knjižnici). Ob člankih (in številnih ocenah bibliografij drugih avtorjev), ki se ukvarjajo s problematiko bibliografske stroke, je objavil samostojno publikacijo *Knjiga* (1983, 22. zv. Literarnega leksikona), v kateri je na lapidaren način opredelil posamezne sestavine in značilnosti knjige oz. bibliotekarstva ter razložil najpomembnejše bibliografske pojme. Delo je postalo nepogrešljiv priročnik tako za bralce nasploh kot tudi za študente.

Naš jubilarant ima viden delež tudi na področju leksikografije, saj je z mnogimi svojimi prispevki (tu nastopi kot literarni zgodovinar) sodeloval v Enciklopediji Jugoslavije (prav tako v slovenski izdaji), Leksikonu pisaca Jugoslavije, v Slovenskem biografskem leksikonu in Enciklopediji Slovenije. Na literarnozgodovinsko področje spadajo tudi sestavki *Cankarjeva pisma Kraigherju* (SR, 1969), *Cankarjeva črtica »Pokojne duše«* (Sd, 1976), *Juš Kozak in »Slovenske poti«* (Razprave SAZU, II. r., 1989) itn. Izjemno pomembno je Mundovo delo pri Cankarjevih *Zbranih delih*, saj je uredil in z opombami oskrbel zadnjih pet zvezkov (26.–30. knj.: *Pisma I–V*), zlasti pa je dragoceno njegovo urejanje (z opombami) *Zbranega dela* Juša Kozaka (doslej je izšlo 11 zvezkov, 1988–1999). Mundove opombe k ZD jasno razodevajo njegov literarnozgodovinski posluš, obsežno poznavanje literarnih, kulturnih in družbenih razmer, v katerih je pisatelj živel, nadalje je pisatelj z literarnozgodovinsko kombinatoriko, za branje in razumevanje virov ter ne nazadnje razgledanost po stilno-nazorskih in literarnorazvojnih značilnostih obravnavanega časa.

Končno je treba omeniti tudi jubilarantovo pedagoško delo: na Pedagoški akademiji (danes fakulteti) v Ljubljani je več kot deset let poučeval bibliografijo; predmet je strokovno utemeljil, pri študentih zbudil zanimanje zanj in si pridobil sloves odličnega strokovnjaka ter uspešnega pedagoga.

Naj ob koncu tega jubilejnega sestavka strnem pomen dela in prizadevanj slavista in bibliografa Jožeta Munde. Brez pomislekov si upam zapisati, da je njegovo ime vklesano na koncu razvojne črte Simonič — Šlebinger — Logar — Bulovec — Munda. S svojim bibliografskim delom je nadaljeval, utrdil in izpopolnil sistem in značilnosti slovenske bibliografije, ki si je ustvarila svojo lastno podobo z originalnimi potezami. Mislim, da na to ne bi smeli nikoli pozabiti in da bi morali v nadaljnjem razvijanju bibliografskega snovanja na Slovenskem ohraniti zgodovinsko utrjene posebnosti in samosvojost, ki so jih rojevale specifične razmere in bogata tradicija. Razumljivo je, da bomo pri nacionalni bibliografiji spoštovali mednarodno dogovorjene standarde, medtem ko sicer ostaja neomejeno bibliografsko polje, na katerem naj razvijejo svoje bogato rastje in presenečajo s svojo domiselnostjo najrazličnejše bibliografije.

Jubilantu želim — mislim, da lahko v imenu vseh slavistov — še veliko ustvarjalnih let in trdno zdravje.

Gregor Kocijan

Pedagoška fakulteta v Ljubljani